

DEBRECENI EGYETEM
Informatikai Kar
Komputergrafikai és
Könyvtárinformatikai Tanszék

SZAKDOLGOZAT

LEXIKOLÓGIA ÉS LEXIKOGRÁFIA

Szókészletteni tezaurusz

Témavezető:
Benediktsson Dániel
egyetemi adjunktus

Készítette:
Boncsér Bernadett
informatikus könyvtáros szak

Debrecen
2007

TARTALOM

I.	BEVEZETÉS.....	3
	1. Témameghatározás.....	3
	2. A szógyűjtés és –rendszerezés nehézségei.....	4
	3. A tezauruszcikkek szerkezete.....	7
	4. A szinonima-relációk esetei.....	8
	5. Az asszociatív relációk esetei.....	9
	6. A hierarchikus rész.....	10
	7. A grafikus rész.....	11
II.	TEZAURUSZCIKKEK.....	12
III.	HIERARCHIKUS RÉSZ.....	51
IV.	GRÁFOK.....	67
V.	FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM.....	75
VI.	FORRÁSJEGYZÉK.....	75

I. BEVEZETÉS

1. Témameghatározás

Az egyes nyelvek szó- és kifejezőképességével két tudományág foglalkozik: a *lexikológia* (szókészlettan) és a *lexikográfia* (szótártan, szótártudomány). Bár két külön tudományágról van szó, hiszen a lexikológia alapvetően elméleti, a lexikográfia pedig gyakorlati (alkalmazott nyelvészeti) diszciplína, mégsem lehet egymástól függetlenül tárgyalni őket. Sok tekintetben egymásra vannak utalva: egyik a másikat kiegészíti, feltételezi.¹

A jelen dolgozat egy szókészletteni teauruszt tartalmaz, amely megpróbál átfogó képet adni a tudományterület legáltalánosabban használt szakkifejezéseiről, azok legfontosabb fogalmi összefüggéseiről.

A lexikológiának és a lexikográfiának tehát ugyanaz a kutatási tárgya: a *szó*. A különbség az eltérő megközelítési módban, a feladatokban és a módszerekben rejlik. A lexikológia „a szókészlet egészét, egységeinek belső összefüggéseit, eredetét, szóteremtés, -alkotás vagy –kölcsonzés útján való létrejöttét, a nyelv történeti fejlődése folyamán bekövetkezett változásait, illetve a szókészlet mai mozgását és rétegződését kutatja.”²

A lexikográfia gyakorlati része maga a szótárkészítés, a szótárírói tevékenység, de ez a tudományág a szótárkészítés elméleti kérdéseinek kidolgozásával is foglalkozik: pl. milyen szótártípusok szükségesek, milyen módszerrel lehet és kell egy szótár anyagát összegyűjteni, hogyan szerkeszthető meg és mit tartalmazzon egy szótári szócikk.³

¹ „Egyrészt a szókészlettan megállapításaira épülnek a szótárak rendezési elvei, másrészt a szótárírás megfigyelései állandóan gazdagítják a szókészlettan eredményeit.” A. JÁSZÓ Anna: *A magyar nyelv könyve*. Bp., 2001. 162. p. (Továbbiakban: A. JÁSZÓ.)

² Uo. 162. p.

³ KUGLER Nóra - TOLCSVAI NAGY Gábor: *Nyelvi fogalmak kisszótára*. Bp., 2000. 245. p.

2. A szógyűjtés és –rendszerezés nehézségei

A teaurusz szókészletének összeállítását a szakirodalmi források áttanulmányozása előzte meg. Sok fejtörést okozott, hogy a különböző fogalmak, szakkifejezések közül mi kerüljön be a teauruszba és mi ne. Ennek elsősorban a szókészlettan mint tudományterület interdiszciplináris jellege az oka. Már a téma körülhatárolása is komoly átgondolást igényelt. A szókészlet egyes összetevőivel ugyanis a nyelvtan más ágai is foglalkoznak.

A lexikológia a legszorosabb kapcsolatban a szótártudománnyal áll, erről a fentiekben már szóltam. De nem kevésbé fontosak a kapcsolódásai az egyéb nyelvészeti tudományterületekkel sem:

- a jelentéstannal (pl. a szókincs rendezhető jelentéstani csoportok szerint is);
- a stilisztikával (pl. a szavak felhasználásának, stiláris rétegeinek kérdései);
- a szófajttannal (pl. az egyes szófajok arányának vizsgálata a szókészletben);
- az alaktannal (pl. idegen szavak alaktani változásainak vizsgálata);
- a mondattannal (a frazeológiai kapcsolatok átmenetet képeznek a szavak és a mondatok között, sok közöttük a szóértékű mondat);⁴
- a szociolingvisztikával (élőnyelvi vizsgálatok alapján, a szókészlet társadalmi tagolódásának, mozgásának a kutatása);
- a nyelvjárástannal (tájszavak típusainak, elterjedésének vizsgálata).

A kapcsolódási pontok ellenére a szókészlettanak el kell határolódnia a többi tudományágtól. Nem tárgyalhatja egyszerre az összes fent említett kérdést, hiszen azzal a többi területnek „elvenné a kenyérét”. Nem volt könnyű meghúzni a határt, hogy az érintkező területek esetében a teaurusz milyen mélységig tárja fel a kapcsolódó tudományág szókincsét. Például az egyes nyelvváltozatok (szaknyelvek, szleng, nyelvjárások stb.) szókincsének, társadalmi funkciójának részletesebb tárgyalása már egy szociolingvisztikai teaurusz feladata lenne. Ugyanígy a tájszavak területi elterjedésének vagy a nyelvjárástípusoknak a részletezése már inkább a nyelvjárástan hatásköre. A szócikkek szótári minősítésének kifejtése pedig hamar elvezetne a stilisztika területére (stílusminősítések). Ezért a teaurusz szócikkekben a kapcsolódási pontokat jelentő

⁴ BENCÉDY József – FÁBIÁN Pál – RÁCZ Endre – VELCSOV Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Bp., 1991. 461. p.

fogalmaknál asszociatív reláció utal a kapcsolódó nyelvészeti ágakra. Mivel a teaurusz - természeténél fogva - nyitott rendszer, további feldolgozó munkával az érintett tudományterületek irányába szükség szerint bővíthető.

A szakszókészlet összeállítása, az egyes fogalmak közötti kapcsolatok meghatározása és a kapcsolati rendszer felépítése során további nehézségekkel szembesültem. A nyelvtudományon belül a szókészlettan csak újabban vált önálló tudományággá. Elvi kérdései ezért még nincsenek teljesen kidolgozva.⁵ Az eltérő megközelítési módokból adódó rendszerezési különbségekkel a szakirodalom tanulmányozása során több alkalommal is találkoztam. (pl. a szókincsrétegek különféle szempontú csoportosításai, a nyelv és szóhasználati szintek eltérő megítélései, a szótártípusok különféle elvű osztályozásai stb.) Az ilyen ellentmondások leginkább a fogalmi kapcsolatok felépítésében, az alá- és fölérendeltség megállapításában jelentettek nehézséget.

Egy természetes nyelv teljes szókészletének rendszerszerűségét egyébként is nehéz (talán nem is lehet) szigorú elvek alapján meghatározni. A szókészlet csoportjai, rétegei ugyanis nincsenek egymástól olyan élesen elhatárolva, mint a nyelvtani rendszer egyéb kategóriái (fonémák, szófajok, mondatrészek stb.)⁶

A szókészlet több szempontból is alkothat rendszert. A szavak csoportosíthatók származásuk, genetikai kapcsolatuk, jelentésük, szemantikai kapcsolataik, asszociatív viszonyaik, felhasználási módjuk stb. szerint. Az egyes csoportok, rétegek között pedig átfedések, kölcsönhatások lehetnek.

A rendszerezést nehezíti az is, hogy a szókészlet folyton változik, állandó mozgásban van, hiszen a nyelv élő rendszer, ami szükségszerűen reagál a történelmi, társadalmi, gazdasági, technikai változásokra. A változások leginkább a szókészletben mutatkoznak meg.

Az ilyen és ehhez hasonló teauruszok, szakszótárak többek között a nyelvészeti kutatások segédeszközeiként tehetnek jó szolgálatot. A leíró szókészlettan fejlődéséhez jelentősen hozzájárul a szociolingvisztika utóbbi időben tapasztalható megerősödése is.

⁵ A. JÁSZÓ: 160. p.

⁶ Uo. 164. p.

A szókészlet történeti vizsgálatának szép hagyományai és eredményei vannak a magyar nyelvészetben. A 19. században és a 20. század elején számos színvonalas nyelvtörténeti szótár, tájszótár és etimológiai szótár készült. (A szótörténeti és etimológiai kutatások eredményeit bizonyítja pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótárának három vaskos kötete.)

A történeti és a leíró lexikológia kidolgozottsága közötti különbség a dolgozat készítése során mutatkozott meg, hogy míg a szókészleti rétegek *eredetbeli* csoportosítása viszonylagos egységet mutatott a különböző szakirodalmi forrásokban, addig a szókészlet *mai* rétegződésével kapcsolatban számos egymásnak ellentmondó, eltérő szemléletű rendszerezéssel találkoztam. A legjellemzőbb példa erre a különböző társadalmi nyelvváltozatok szókészletének megítélésével kapcsolatos. Nincs egység a *zsargon*, *tolvajnyelv*, *argó* és *szleng* fogalmak meghatározása és egymáshoz fűződő viszonyaik között: vannak, akik az *argót* és a *szleng*et egymás szinonimájának tekintik; mások szerint a *szleng* - mint újkeletű de már létjogosultágot nyert nyelvészeti kategória - az összes felsorolt fogalmat helyettesíti; megint másutt az *argó* és a *szleng* életkori nyelvváltozatnak tekintendő, de olyan nézet is van, miszerint a *szleng* életkortól és nyelvváltozattól független nyelv- ill. szóhasználati mód. Ezeknek a kérdéseknek a körbejárása elsősorban a szociolingvisztika feladata, de közvetlenül érinti a lexikológiát is, mivel az egyes nyelvváltozatok jellemzően szókincsükben különböznek egymástól.

A teaurusz fogalmi összefüggéseinek felépítésekor a fentihez hasonló vitás esetekben – és ezeken felül is - igyekeztem a megbízható, színvonalas, egyetemi oktatásban is használatos nyelvészeti munkák anyagát előnyben részesíteni.

Mivel korábban magyar nyelvészet szakon végeztem, a téma nem volt ismeretlen számomra, a választott tudományterület pedig különösen közel áll hozzám. Témaválasztásomban az is szerepet játszott, hogy véleményem szerint szókészlettani teauruszt készíteni igen időszerű feladat.

A rendszerváltás óta bekövetkezett társadalmi-politikai, gazdasági, tudományos és kulturális változások ugyanis a nyelv életében is tükröződnek. A nyelven belül is a szókincs az, ami a legérzékenyebben és a leggyorsabban reagál ezekre a változásokra. Egyrészt bizonyos szavak, frazeológiai egységek a megváltozott körülmények miatt

háttérbe szorulnak, egyesek el is tűnnek. Másrészt új lexikai egységek jönnek létre (pl. betűszók terjedése, idegen szavak beáramlása, szakszókincsek gyarapodása)

A lexikológia feladata, hogy ezeket a változásokat feltárja. Az eredményeknek pedig tükröződnie kell mind az egynyelvű, mind a kétnyelvű szótárakban. Szükséges a szótárak anyagainak átfésülése, az „ideologikus” magyarázatok átértékelése, a szóanyag kiegészítése.⁷

Mindehhez hozzájárul az is, hogy a számítógépek technikai fejlődése nyomán megszületet és a szótárírásnak új lendületet adott a *számítógépes* lexikográfia, ami immár önálló tudományterületté fejlődött. A számítógép hihetetlen mértékben megkönnyítette, felgyorsította és átalakította a szótárkészítés munkafázisait.

A számítógépes szótáraknak hallatlan előnyei vannak a nyomtatottakkal szemben: míg pl. a nyomtatott szótárakban kizárólag a címszavak ábécérendjében tudunk keresni, a számítógépes szótári adatbázisban számtalan különböző szempont szerint kereshetünk. Másik nagy előnyük, hogy könnyen bővíthetők, javíthatók, aktualizálhatók.⁸

3. A tezaurusz cikkek szerkezete

A szókészletteni tezaurusz 225 deskriptort tartalmaz.

A tezaurusz szócikkeinek általános sémája a következő:

vezérdeskriptor (elfogadott/preferált kifejezés)

- UF (use for) szinonima / nem elfogadott kifejezés
- SN (scope note) magyarázat
- BT (broader term) fölérendelt fogalom
- NT (narrower term) alárendelt fogalom
- RT (related term) asszociatív kapcsolat

A deskriptorcikkek természetesen nem minden esetben tartalmazzák az összes fogalmi kapcsolatot és a magyarázó szövegre sincs mindig szükség. Egy deskriptornak

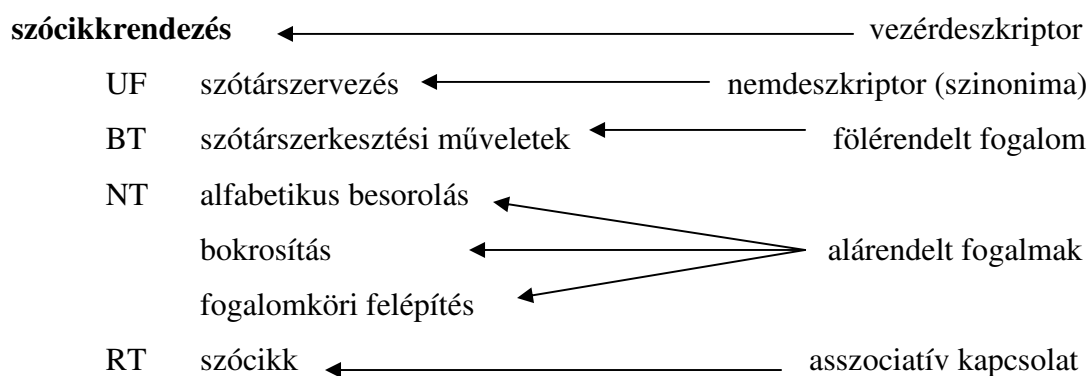
⁷ PAPP Lajos (szerk.): *A lexikológia és a lexikográfia elmélete és módszertana. (előadásvázlatok)*. Eger, 1994. 61. p.

⁸ PAJZS Júlia: *Számítógép és lexikográfia*. Budapest, 1990. 7. p.

azonban mindig van legalább egy kapcsolata egy másik deskriptorral, ami vagy alá- vagy fölérendeltégi kapcsolat, vagy pedig asszociatív reláció.

A teauruszcikkek a vezérszavak betűrendjében vannak besorolva. A vezérszó lehet deskriptor (elfogadott kifejezés) vagy nemdeskriptor (nem elfogadott kifejezés). A nemdeskriptoroktól utaló (U) vezet az elfogadott kifejezéshez.

Konkrét példán szemléltetve:

A megfelelő betűrendi helyre besorolva a nem preferált kifejezés (szinonima) elvezet a preferálthoz:

szótárszervezés U **szócikkrendezés**

4. A szinonima-relációk esetei

- a teaurusz céljának megfelelően a reláció elvezet a speciális fogalomtól az általánosig, vagy fordítva:

szövegtörzs U **törzs** (a speciálisról az általánosig)
 mezők U **nyelvi mezők** (az általánostól a speciálisig)

- csak a konkrét teaurusz fogalmi köre szempontjából minősül szinonima-relációnak:

költői szótárak U **írói szótárak**
szógyűjtés U **adatgyűjtés**

- helyesírási/betűzési különbség van a két kifejezés között:

corpus U **korpusz**
nomenclatura U **nómenklatúra**

- idegen szó és magyar megfelelője:

diaktológia U **nyelvjárás**
a tergo szótár U **szóvégmúató szótár**
szótári szó U **lexéma**

5. Az asszociatív relációk esetei

- ok - okozati kapcsolat:

belső nyelvkeveredés

RT szókészletű változások

avulás

RT archaizmusok

- cselekvés - eredmény kapcsolat:

szótárszerkesztés

RT szótár

adatgyűjtés

RT korpusz

- tárgy és annak használata közötti kapcsolat:

szótár

RT szótárhasználat

- rész – egész kapcsolat:

szócikk

RT címszó

szó

RT szóelem

- ellentétes fogalmak közötti kapcsolat:

szócsaládok

RT családtalan szavak

aktív szókincs

RT passzív szókincs

6. A hierarchikus rész

A tezauruszcikkekét követő hierarchikus rész az egyes deskriptorok közötti alá- és fölérendeltségi kapcsolatokat jeleníti meg. Segít a keresésben, áttekinthetővé teszi a fogalmak hierarchikus kapcsolatrendszerét. A hierarchiaszintek formailag úgy jelennek meg, hogy az alárendelt fogalmak egy szinttel beljebb kezdődnek, mint a fölérendeltjük. Ebben a listában csak a preferált kifejezések szerepelnek.

Pl.

...

homográfok

homonimák

idegen eredetű szavak

idegen szavak

jövevényszavak

nemzetközi műveltségyszavak

vándorszók

tükörszók

idegen szavak

idegen szavak szótára

...

7. A grafikus rész

A hierarchikus listát a grafikus rész követi, amely irányított gráfok segítségével szemlélteti az egyes fogalmakkal kapcsolatban álló összes relációt. Így nemcsak az adott fogalom közvetlen kapcsolatait, hanem távolabbi környezetét is könnyebben át tudjuk tekinteni.

A relációkat kifejező nyilak:

szinonim kapcsolat esetén: -----▶ (az elfogadott fogalom felé mutat)

alá-fölérendeltég esetén: —————▶ (a fölérendelt kapcsolat felé mutat)

asszociatív kapcsolat esetén: <—————▶

Amennyiben egy fogalom teljes kapcsolatrendszerének bemutatása az adott ábrán már nem fért el, a kifejezés jobb felső sarkában lévő index jelzi, hogy hányas számú ábrán található a fogalom teljes kifejtése.

II. TEZAURUSZCIKKEK

a tergo szótárak U **szóvégmutató szótárak**

ábécérendi besorolás U **alfabetikus besorolás**

adatgyűjtés

UF korpuszkészítés
 szógyűjtés
BT szótárszerkesztési műveletek
RT korpusz

aktív szókincs

SN *Az egyén által ténylegesen használt szavak összessége.*
BT szókincs
RT passzív szókincs

alakváltozat

RT szóalak

alapalak U **szótári tő**

alapjelentés

BT szójelentés
RT jelentésárnyalat
 mellékjelentés

alapnyelvi szavak U **ősi szavak**

alapszókészlet

BT szókészlet
RT kiegészítő szókészlet

alfabetikus besorolás

UF ábécérendi besorolás
 betűrendi besorolás
BT szócikkrendezés
RT bokrosítás
 fogalomköri felépítés

alkalmazott nyelvészet

- NT helyesírás
- lexikográfia
- nyelvművelés
- nyelvstatisztika

alkalmi szókapcsolatok

- RT frazeológiai kapcsolatok

állandósult szókapcsolatok U **frazeológiai kapcsolatok**

általános szótárak U **értelmező szótárak**

általános tájszótárak

- SN *A nyelvterület jelentős részére vagy annak egészére kiterjedő gyűjtés alapján készült tájszótárak.*
- BT tájszótárak

antonimák

- UF ellentétes jelentésű szavak
- BT szemantikai csoportok
- RT antonimaszótár

antonimaszótár

- BT speciális szótárak
- RT antonimák

archaizmusok

- UF elavult szavak
- régies szavak
- BT lexikai rétegek
- RT avulás
- művészi archaizálás
- neologizmusok
- régi szótárak

argó

- UF tolvajnyelv
- SN *Olyan nyelvhasználat, amelyre a tolvajnyelvi szavak erősebb beszivárgása jellemző.*
- BT nyelvváltozatok
- RT argószavak

argószavak

BT	lexikai rétegek
UF	tolvajnyelvi szavak
RT	argószótár argó

argószótár

BT	speciális szótárak
RT	argószavak

avulás

BT	szókészletbeli változások
RT	archaizmusok

azonos alakú szavak U **homonimák**

azonos hangzású szavak U **homofónok**

azonos írású szavak U **homográfok**

belső keletkezésű szavak

BT	eredetbeli szókinszrétegek
NT	szóalkotással keletkezett szavak szóteremtéssel keletkezett szavak

belső nyelvkeveredés

SN	<i>A nyelvi rétegek közötti szókészletbeli mozgás.</i>
RT	szókészletbeli változások

betűrendi besorolás U **alfabetikus besorolás**

betűszók

BT	mozaikszavak
----	--------------

bizonytalan eredetű szavak

BT	tisztázatlan eredetű szavak
RT	ismeretlen eredetű szavak

bokrosítás

- UF szóbokros elrendezés
- SN *A származékok és az összetételek az alapnak tekintett címszó alatt történő elhelyezése.*
- BT szócikkrendezés
- RT alfabetikus besorolás
fogalomköri felépítés

célnyelv

- RT forrásnyelv
interlingvális szótárak

címkézés U **szótári minősítés**

címszó

- UF lemma
vezérszó
- BT szó
- RT címszójegyzék
címszó kiválasztás
szócikk

címszójegyzék

- RT címszó
címszó kiválasztás

címszó kiválasztás

- UF lemmaszelekció
- BT szótárszerkesztési műveletek
- RT címszó
címszójegyzék
konkordancia
korpuszelemzés

corpus U **korpusz**

családtalan szavak

- UF társtalan szavak
- RT szócsaládok

derivátumok U **származékszavak**

diakrón lexikográfia U **történeti lexikográfia**

diakrón lexikológia U **történeti lexikológia**

dialektológia U **nyelvjárás**

dialektusok U **nyelvjárások**

egyjelentésű szavak U **mononimák**

egynyelvű szótárak

UF monolingvális szótárak

BT szótártípusok

elavult szavak U **archaizmusok**

elektronikus szótárak U **számítógépes szótárak**

elemi lexéma

SN *Egyetlen szóelemből álló szótári szó.*

BT lexéma

RT szerkesztett lexéma
tőszavak

ellentétes jelentésű szavak U **antonimák**

előfordulási gyakoriság U **szógyakoriság**

enciklopédikus szótárak

BT szótártípusok

eredetbeli szókincsrétegek

BT lexikai rétegek

NT belső keletkezésű szavak

idegen eredetű szavak

ősi szavak

tisztázatlan eredetű szavak

RT szóeredet
szótörténet
nyelvtörténeti szótárak
történeti lexikológia

értelmező szótárak

UF általános szótárak
SN *Funkciójuk a szójelentések pontos meghatározása.*
BT szótártípusok

etimológia

UF szófejtés
SN *A szavak eredetének vizsgálata.*
RT etimológiai szótárak
etimon
szóeredet
szótörténet
történeti lexikológia

etimológiai szótárak

SN *A szókészlet egyes elemeinek vagy rétegeinek eredetét vizsgáló szótárak.*
UF szófejtő szótárak
történeti-etimológiai szótárak
BT nyelvtörténeti szótárak
RT etimológia
etimon

etimon

SN *Valamely szónak az etimológiai kutatás során kiderített alapalakja, őse.*
RT etimológia
etimológiai szótárak

felhasználóbarát szótár

RT szótárhasználat

fogalomköri felépítés

UF tematikus felépítés
BT szócikkrendezés
RT alfabetikus besorolás
bokrosítás
nyelvi mezők

fogalomtár U **szótár**

forráskijelölés

BT szótárszerkesztési műveletek

forrásnyelv

RT cél nyelv
interlingvális szótárak

frazéma

UF szótári kifejezés
SN *A nyelv szótározható állandósult szókapcsolata.*
BT szókészletteni egység
RT frazeológia
frazeológiai kapcsolatok
frazeológiai szótárak
lexéma
lexikográfia

frazémaszótárak U **frazeológiai szótárak**

frazeológia

SN *Az állandósult szókapcsolatokkal foglalkozó nyelvészeti tudományág.*
RT frazéma
frazeológiai kapcsolatok
frazeológiai szótárak
lexikológia

frazeológiai kapcsolatok

UF állandósult szókapcsolatok
frazeologizmusok
szókapcsolatok
SN *A szókészletnek több szó állandósult kapcsolatából kialakult elemei.*
BT lexikai rétegek
NT közmondások
szállógék
szokványos kifejezésmódok
szóláshasonlatok
szólások
RT alkalmi szókapcsolatok
frazéma
frazeológia
frazeológiai szótárak
kollokáció

frazeológiai szótárak

- UF frazémaszótárak
- BT szótártípusok
- NT kollokációsztár
közhelyszótár
közmondásgyűjtemények
szólásgyűjtemények
- RT frazéma
frazeológia
frazeológiai kapcsolatok

frazeologizmusok U **frazeológiai kapcsolatok**

gépi szótárak U **számítógépes szótárak**

glosszák

- SN *Nyelvmlékek; idegen nyelvű szövegek egyes szavainak lapszélre vagy sorok közé írt magyar értelmezései.*
- BT régi szótárak

glosszáriumok

- UF szójegyzékek
- SN *Nyelvmlékek; idegen nyelvű szövegek nehezen érthető szavai és ezek értelmezései szójegyzékbe rendezve.*
- BT régi szótárak

hangalaki változás

- BT szókészletbeli változások

hangfestő szavak U **hangulatfestő szavak**

hangulatfestő szavak

- UF hangfestő szavak
- BT szóteremtéssel keletkezett szavak
- RT hangutánzó szavak
indulatszavak

hangutánzó szavak

- UF onomatopoetikus szavak
- BT szóteremtéssel keletkezett szavak
- RT hangulatfestő szavak
indulatszavak

hapax legomenon U **költői neologizmus**

hasonló alakú szavak U **paronimák**

helyesírás

BT alkalmazott nyelvészet

RT helyesírási szótár

helyesírási szótár

BT speciális szótárak

RT helyesírás

heteronimák

UF közös fajfogalmú szavak

BT szemantikai csoportok

hivatkozás U **utalás**

homofónok

UF azonos hangzású szavak

SN *Egyforma hangzású, de eltérő írásmódú (és eltérő jelentésű) szavak.*

BT szemantikai csoportok

homográfok

UF azonos írású szavak

SN *Egyforma írású, de etimológiailag nem rokon szavak.*

BT szemantikai csoportok

homonimák

UF azonos alakú szavak

BT szemantikai csoportok

idegen eredetű szavak

UF kölcsönszók

BT eredetbeli szókincsrétegek

NT idegen szavak

 jövevényszavak

 nemzetközi műveltségszók

 tükörszók

RT lexikalizálódás

 nyelvi érintkezés

szókölcsönzés

idegen szavak

- BT idegen eredetű szavak
- RT idegen szavak szótára

idegen szavak szótára

- BT speciális szótárak
- RT idegen szavak

index

- UF mutató
- RT indexkészítés

indexkészítés

- BT szótárszerkesztési műveletek
- RT index

indulatszavak

- BT szóteremtéssel keletkezett szavak
- RT hangulatfestő szavak
hangutánzó szavak

interligvális szótárak

- UF kétnyelvű szótárak
többnyelvű szótárak
- BT szótártípusok
- RT célnyelv
forrásnyelv

irodalmi nyelv

- BT nyelvváltozatok
- RT írói szótárak

írói szótárak

- UF költői szótárak
- SN *Egyes írók vagy költők teljes szó- és kifejezőkészletét feldolgozó szótárak*
- BT szótártípusok
- RT irodalmi nyelv

ismeretlen eredetű szavak

BT tisztázatlan eredetű szavak

izoglossza U **tájszóhatár**

jelentés U **szójelentés**

jelentésárnyalat

BT szójelentés

RT alapjelentés
mellékjelentés

jelentésdefiníció

RT szemantikai analízis
szócikk

jelentéstani csoportok U **szemantikai csoportok**

jelentésartalom

RT szójelentés

jelentésváltozás

BT szókészletbeli változások

RT szójelentés

jövevénytiszavak

SN *Olyan, idegen nyelvből átvett szavak, amelyek már viszonylag régen meghonosodtak, idegen voltak már nem érzékelhető.*

BT idegen eredetű szavak

képzett szavak U **származékszavak**

kétnyelvű szótárak U **interlingvális szótárak**

kiegészítő szókészlet

UF peremszókincs

SN *A szókészlet kevésbé fontos, nem általánosan elterjedt szavainak összessége.*

BT szókészlet

RT alapszókészlet

kiejtési szótár

BT speciális szótárak

klisék U **közhelyszerű kifejezések**

kollokáció

SN *Szavak szemantikailag meghatározott kombinálhatósága.*

RT frazeológiai kapcsolatok
kollokációsztár

kollokációsztár

BT frazeológiai szótárak

RT kollokáció

konkordancia

UF konkordancialista

SN *Szólista szövegkörnyezettel, előfordulási hellyel és gyakorisággal.*

RT címszó kiválasztás
konkordanciaprogram
számítógépes korpusz
szóelőfordulás
szógyakoriság
szövegösszefüggés

konkordancialista U **konkordancia**

konkordanciaprogram

SN *Számítógépes program, amely felkutatja a keresett szó összes előfordulását egy adott korpuszban.*

RT konkordancia

kontextuális jelentés

SN *A nyelvi jelnek a szövegösszefüggésből adódó jelentése.*

BT szójelentés

RT lexikai jelentés
szövegösszefüggés

kontextus U **szövegösszefüggés**

kontrasztív lexikográfia U **összehasonlító lexikográfia**

kontrasztív lexikológia U **összehasonlító lexikológia**

korpusz

- UF corpus
 szövegekörpusz
- SN *Nyelvészeti vizsgálatra, nyelvi elemzésre kiválasztott vizsgálati egység.*
- NT számítógépes korpusz
- RT adatgyűjtés
 korpuszelemzés
 korpuszlexikográfia
 szövegszó

korpuszanalízis U **korpuszelemzés**

korpuszelemzés

- UF korpuszanalízis
- RT címszó kiválasztás
 korpusz

korpuszkészítés U **adatgyűjtés**

korpuszlexikográfia

- SN *A korpuszadatok felhasználása a szótárkészítés folyamatában.*
- BT lexikográfia
- NT számítógépes korpuszlexikográfia
- RT korpusz

kölcsönszók U **idegen eredetű szavak**

költői neologizmus

- UF hapax legomenon
- SN *Költők, írók egyéni, egyszeri szóalkotása.*
- RT neologizmusok

költői szótárak U **írói szótárak**

közhelyszerű kifejezések

- UF klisék
- BT szokványos kifejezésmódok

RT közhelyszótár

közhelyszótár

BT frazeológiai szótárak

RT közhelyszerű kifejezések

közmondásgyűjtemények

BT frazeológiai szótárak

RT közmondások

közmondások

BT frazeológiai kapcsolatok

RT közmondásgyűjtemények

köznyelv

BT nyelvváltozatok

RT közzavak

köznyelvi szavak U **közzavak**

közös fajfogalmú szavak U **heteronimák**

közzavak

UF köznyelvi szavak

BT lexikai rétegek

RT köznyelv

közzavak történeti szótárai

közzavak történeti szótárai

BT közzavak

nyelvtörténeti szótárak

közös fajfogalmú szavak U **heteronimák**

kultúrszók U **nemzetközi műveltségyszók**

leíró lexikográfia

UF szinkrón lexikográfia

BT lexikográfia

leíró lexikológia

- UF szinkrón lexikológia
- BT lexikológia
- RT szociolingvisztika

lemma U **címszó**

lemmaszelekció U **címszó kiválasztás**

lexéma

- UF szótári szó
- SN *Szótározható szóképzleti egység, a mondatban szereplő szóelőfordulásoknak a jelektől és a ragoktól megfosztott része.*
- BT szóképzleteti egység
- NT elemi lexéma
szerkesztett lexéma
- RT frazéma
lexikográfia
szó
szótári tő

lexika U **szókészlet**

lexikai jelentés

- SN *A nyelvi jelnek önmagában (szövegekörnyezet nélkül) vett jelentése.*
- BT szójelentés
- RT kontextuális jelentés

lexikai rétegek

- UF szó kategóriák
szókészleteti rétegek
szókincs rétegek
- NT archaizmusok
argószavak
eredetbeli szókincs rétegek
frazeológiai kapcsolatok
közszavak
neologizmusok
szakszavak
szlengszavak
tájszavak
zsargonszavak

RT lexikológia
szókészlet

lexikalizálódás

SN *Az új lexikai elemek szókészletbe való beilleszkedése és az általános nyelvhasználatba való beépülése.*
RT idegen eredetű szavak
neologizmusok
szókészlet

lexikográfia

UF szótártan
szótártudomány
BT alkalmazott nyelvészet
NT korpuszlexikográfia
leíró lexikográfia
metalexikográfia
összehasonlító lexikográfia
történeti lexikográfia
RT frazéma
lexéma
lexikográfus
lexikológia
nyelvstatisztika
stilisztika
szó
szófajtan
szókészlet
szószemantika
szótár
szótárszerkesztés

lexikográfus

RT lexikográfia

lexikológia

UF szókészlettan
SN *A szókészlet vizsgálatának tudománya.*
BT szótan
NT leíró lexikológia
összehasonlító lexikológia
történeti lexikológia
RT frazeológia
lexikai rétegek
lexikográfia
lexikológus

stilisztika
szó
szóalaktan
szociolingvisztika
szókészlet
szókinccs
szószemantika

lexikológus

RT lexikológia

mellékjelentés

BT szójelentés
RT alapjelentés
jelentésárnyalat

melléktő

UF nem szótári tő
SN *Az a kötött tőváltozat, amely csak a toldalékolt alakokban fordul elő.*
RT szóalak
szótári tő

metalexikográfia

BT lexikográfia
RT szótárelmélet
szótárkritika
szótártörténet

metanyelv

UF szótári metanyelv
SN *Olyan nyelv/jelrendszer, amellyel egy természetes nyelvről mint a tudományos kutatás tárgyáról beszélünk. (Szótárban pl. stílusminősítések, irányítószavak stb.)*
RT szótári minősítés

mezők U **nyelvi mezők**

minősítés U **szótári minősítés**

monolingvális szótárak U **egynyelvű szótárak**

mononimák

UF egyjelentésű szavak
BT szemantikai csoportok

morféma U **szóelem**

morfológia U **szóalaktan**

mozaikszavak

BT szóalkotással keletkezett szavak
NT betűszók
szóösszevonások

mutató U **index**

műszavak U **szakszavak**

műszótárak U **terminológiai szótárak**

művészi archaizálás

RT archaizmusok

nem szótári tő U **melléktő**

nemzetközi műveltségzők

UF kultúrşzők
SN *Olyan szavak, amelyek számos nyelvbe hasonló alakban és hasonló (vagy azonos) jelentésben hatoltak be, elsősorban a tömegkommunikációs eszközök révén.*
BT idegen eredetű szavak
NT vándorşzők

neologizmusok

UF újkeletű szavak
SN *A nyelvnek egy adott időszakra jellemző új szavai.*
BT lexikai rétegek
NT nyelvújítási szavak
RT archaizmusok
költői neologizmus
lexializálódás
nyelvújítás

szókeletkezés

népmesei fordulatok

BT szokványos kifejezésmódok

nomenclatura U **nómenklatúra**

nómenklatúra

UF nomenclatura

SN *Az egyes szakszóincseken belül a sajátos szakmai fogalmakat jelölő, a köznyelvben általában ismeretlen szavak összessége.*

RT szakszavak
terminológia

nyelvatlaszok

SN *A nyelvjárási jelenségek földrajzi megoszlását, területi különbségeit térképpel szemléltetik.*

BT tájszótárak

RT szóföldrajz

nyelvi érintkezés

RT szókölcsönzés
idegen eredetű szavak

nyelvi mezők

UF mezők

SN *A szóképzleti egységek olyan csoportjai, amelyek egyazon tárgyi, gondolati, fogalmi körhöz tartoznak*

RT fogalomköri felépítés

nyelvjárási tájszótárak U **regionális tájszótárak**

nyelvjárások

UF dialektusok

BT nyelvváltozatok

RT nyelvjárásban
tájszavak

nyelvjárásban

UF dialektológia

RT nyelvjárások

tájszavak

nyelvművelés

- SN *A nyelv életébe való tudatos, nyelvalakító beavatkozás.*
- BT alkalmazott nyelvészet
- NT nyelvújítás

nyelvstatisztika

- BT alkalmazott nyelvészet
- RT lexikográfia

nyelvszociológia U **szociolingvisztika**

nyelvtörténeti szótárak

- BT szótártípusok
- NT etimológiai szótárak
közsavak történeti szótárai
történeti helynévtárak
történeti személynévtárak
- RT eredetbeli szókincsrétegek
szótörténet
történeti lexikográfia

nyelvújítás

- SN *A legnagyobb hatású nyelvművelő mozgalom Mo.-on. (19. század eleje)*
- BT nyelvművelés
- RT neologizmusok
nyelvújítási szavak

nyelvújítási szavak

- BT neologizmusok
- RT nyelvújítás

nyelvváltozatok

- NT argó
irodalmi nyelv
köznyelv
nyelvjárások
szaknyelvek
szleng
zsargon
- RT szociolingvisztika

onomatopoetikus szavak U **hangutánzó szavak**

önálló szócikk

BT szócikk
RT utaló szócikk

ősi szavak

UF alapnyelvi szavak
BT eredetbeli szókincsrétegek
RT szócsaládok

összehasonlító lexikográfia

UF kontrasztív lexikográfia
BT lexikográfia
RT összehasonlító szótárelemzés

összehasonlító lexikológia

UF kontrasztív lexikológia
BT lexikológia

összehasonlító szótárelemzés

RT összehasonlító lexikográfia

összetett szavak

UF szóösszetételek
BT szóalkotással keletkezett szavak

paronimák

UF hasonló alakú szavak
BT szemantikai szócsoportok

passzív szókincs

SN *Az egyén által ténylegesen nem használt, de megértett szavak összessége.*
BT szókincs
RT aktív szókincs

példamondat U **példaszöveg**

példaszöveg

UF példamondat
RT szócikk

peremszókincs U **kiegészítő szókészlet**

polinimák

UF többalakú szavak
BT szemantikai csoportok

poliszém szavak

UF többjelentésű szavak
BT szemantikai csoportok

ragozási szótár

BT speciális szótárak

régi szótárak

BT szótártípusok
NT glosszák
glosszárúmok
szójegyzékek
vocabularyumok
RT archaizmusok
szótártörténet

régies szavak U **archaizmusok**

regionális tájszótárak

SN *Egy nyelvjárásterület vagy kisebb egység szóállományát magába foglaló szótárak.*
UF nyelvjárási tájszótárak
BT tájszótárak

rímszótár

BT speciális szótárak

rokon értelmű szavak U **szinonimák**

rövidítésszótár

BT speciális szótárak

speciális szótárak

SN *Funkciójuk a sajátos célú (főként nyelvtudományi, nyelvművelési szempontú) szókincsfeltárás*

BT szótártípusok

NT antonimaszótár
argószótár
helyesírási szótár
idegen szavak szótára
kiejtési szótár
konkordanciaszótár
ragozási szótár
rímszótár
rövidítésszótár
szinonimaszótár
szlengszótár
szóvégmutato szótár
vonzatszótár
zsargonszótár

stilisztika

RT lexikográfia
lexikológia

szakkifejezések U **szakszavak**

szaknyelvek

BT nyelvváltozatok
RT szakszavak

szakszavak

UF műszavak
szakkifejezések
terminus technicusok

BT lexikai rétegek

RT nómenklatúra
szaknyelvek
terminológia
terminológiai szótárak

szakszókészlet U **terminológia**

szakszókincs U **terminológia**

szakszótárak U **terminológiai szótárak**

szállóigék

BT frazeológiai kapcsolatok

számítógépes korpusz

SN *Nyelvészeti vizsgálat céljára egységes elv szerint gyűjtött és feldolgozott, számítógépen tárolt szöveges adatbázis.*

BT korpusz

RT konkordancia
számítógépes korpuszlexikográfia

számítógépes korpuszlexikográfia

BT korpuszlexikográfia

RT számítógépes korpusz
számítógépes szótárak

számítógépes szótárak

UF elektronikus szótárak
gépi szótárak

BT szótártípusok

RT számítógépes korpuszlexikográfia
számítógépes szótárszerkesztés

számítógépes szótárszerkesztés

BT szótárszerkesztés

RT számítógépes szótárak

származékszavak

UF derivátumok

képzett szavak

BT szóalkotással keletkezett szavak

RT szerkesztett lexéma

tőszavak

szemantikai analízis

RT jelentésdefiníció

szócikkírás

szemantikai csoportok

UF	jelentéstani csoportok
SN	<i>Hangalak és jelentés viszonyán alapuló csoportok.</i>
NT	antonimák heteronimák homofónok homográfok homonimák mononimák paronimák polinimák poliszém szavak szinonimák
RT	szószemantika

szerkesztett lexéma

SN	<i>Több szóelemből álló szótári szó.</i>
BT	lexéma
RT	elemi lexéma származékszavak

szinkrón lexikológia U **leíró lexikológia**

szinkrón lexikográfia U **leíró lexikográfia**

szinonimák

UF	rokon értelmű szavak
BT	szemantikai csoportok
RT	szinonimaszótár

szinonimaszótár

BT	speciális szótárak
RT	szinonimák

szleng

SN	<i>Bizalmas stílusú szavak és kifejezések készletéből álló nyelvváltozat.</i>
BT	nyelvváltozatok
RT	szlengszavak

szlengszavak

BT	lexikai rétegek
RT	szleng

szlengszótár

szlengszótár

- BT speciális szótárak
- RT szlengszavak

szó

- NT címszó
szövegszó
- RT lexéma
lexikográfia
lexikológia
szóalak
szóelem
szóeredet
szókészlet
szószemantika
szótan
szótár
szótörténet

szóalak

- SN *A szótári szók valamennyi lehetséges szóelőfordulása, minden toldalékos és toldalék nélküli alakja.*
- RT alakváltozat
melléktő
szó
szóalaktan
szótári tő

szóalaktan

- UF morfológia
- BT szótan
- RT lexikológia
szóalak

szóalkotással keletkezett szavak

- BT belső keletkezésű szavak
- NT mozaikszavak
összetett szavak
származékszavak

szóállomány
szóátvétel

U **szókészlet**
U **szókölcsonzés**

szóbokros elrendezés U **bokrosítás**

szócikk

NT önálló szócikk
 utaló szócikk
RT címszó
 jelentésdefiníció
 példaszöveg
 szócikkírás
 szócikkrendezés
 szótári minősítés

szócikkírás

BT szótárszerkesztési műveletek
RT szemantikai analízis
 szócikk
 szócikktagolás

szócikkrendezés

UF szótárszervezés
BT szótárszerkesztési műveletek
NT alfabetikus besorolás
 bokrosítás
 fogalomköri felépítés
RT szócikk

szócikkstruktúra U **szócikkszerkezet**

szócikkszerkezet

UF szócikkstruktúra
RT szócikktagolás

szócikktagolás

RT szócikkírás
 szócikkszerkezet

szociolingvisztika

UF nyelvszociológia
RT lexikológia
 nyelvváltozatok

szócsaládok

- SN *Az azonos etimológiai töből eredő, azonos lexémából származó szavak csoportjai.*
RT családaltalan szavak
ősi szavak

szóelem

- UF morféma
RT szó

szóelőfordulás

- RT konkordancia
szövegszó

szóeredet

- RT eredetbeli szókinsrétégek
etimológia
szó
szótörténet
történeti lexikológia

szófajtan

- BT szótan
RT lexikográfia

szófejtés U **etimológia**

szófejtő szótárak U **etimológiai szótárak**

szóföldrajz

- SN *A szavak földrajzi elterjedését tanulmányozó tudományterület.*
RT nyelvatlaszok
tájszavak
tájszóhatár

szógyakoriség

- UF előfordulási gyakoriság
RT konkordancia
szógyűjtés U **adatgyűjtés**

szójegyzékek

- SN *Nyelvemlékek; a latin nyelv tanulását szolgáló tankönyvek, amelyekben a latin szavak fogalomköri csoportosításban találhatók.*
BT régi szótárak

szójelentés

- UF jelentés
NT alapjelentés
jelentésárnyalat
kontextuális jelentés
lexikai jelentés
mellékjelentés
RT jelentéstartalom
jelentésváltozás
szószemantika

szójelentéstan U **szószemantika**

szókapcsolatok U **állandósult szókapcsolatok**

szókatóriák U **lexikai rétegek**

szókeletkezés

- BT szókészletbeli változások
RT neologizmusok

szókészlet

- UF lexika
szóállomány
SN *Egy nyelv, egy nyelvréteg közösségi jellegű, társadalmi érvényű szavainak és kifejezéseinek összessége.*
NT alapszókészlet
kiegészítő szókészlet
RT lexikai rétegek
lexikalizálódás
lexikográfia
lexikológia
szó
szókészletbeli változások
szókészletteni egység
szókincs

szókészletbeli változások

- NT avulás
- hangalaki változás
- jelentésváltozás
- szókeletkezés
- RT belső nyelvkeveredés
- szókészlet
- történeti lexikológia

szókészletbeli rétegek U lexikai rétegek

szókészlet U **lexikológia**

szókészletbeli egység

- NT frazéma
- lexéma
- RT szókészlet

szókincs

- SN *Az egyén, az egyes emberek által ismert és használt szavaknak és kifejezéseknek az együttese.*
- NT aktív szókincs
- passzív szókincs
- RT lexikológia
- szókészlet

szókincsrétegek U **lexikai rétegek**

szókölcsönzés

- UF szóátvétel
- SN *Idegen nyelvből való szóátvétel.*
- RT idegen eredetű szavak
- nyelvi érintkezés

szókészletbeli kifejezőmódok

- BT frazeológiai kapcsolatok
- NT közhelyszerű kifejezések
- népmesei fordulatok
- társalgási fordulatok
- terpeszkedő kifejezések

szókészletbeli gyűjtemények

UF szólásszótárak
BT frazeológiai szótárak
RT szóláshasonlatok
szólások

szóláshasonlatok

BT frazeológiai kapcsolatok
RT szólásgyűjtemények
szólások

szólásmondások U **szólások**

szólások

UF szólásmondások
BT frazeológiai kapcsolatok
RT szólásgyűjtemények
szóláshasonlatok

szólásszótárak U **szólásgyűjtemények**

szóösszetételek U **összetett szavak**

szóösszevonások

BT mozaikszavak

szószemantika

UF szójelentéstan
RT lexikográfia
lexikológia
szemantikai csoportok
szó
szójelentés

szótan

NT lexikológia
szóalaktan
szófajtan
RT szó

szótár

UF fogalomtár
szógyűjtemény
RT lexikográfia
szó
szótárelmélet
szótárhasználat
szótáriróadalom
szótárkritika
szótárszerkesztés
szótártipológia
szótártípusok
szótártörténet

szótárelmélet

RT metalexikográfia
szótár

szótárhasználat

RT felhasználóbarát szótár
szótár
szótárhasználati technikák

szótárhasználati technikák

RT szótárhasználat

szótári alak U **szótári tő**

szótári feldolgozás U **szótárszerkesztés**

szótári kifejezés U **frazéma**

szótári metanyelv U **metanyelv**

szótári minősítés

UF címkézés
minősítés
RT metanyelv
szócikk

szótári szó U **lexéma**
szótári tő

UF alapalak
szótári alak
SN *A szótöveknek önállóan is előforduló változata.*
RT lexéma
melléktő
szóalak

szótárírás U **szótárszerkesztés**

szótárirodalom

RT szótár

szótárkészítés U **szótárszerkesztés**

szótárkritika

RT metalexikográfia
szótár

szótárszerkesztés

UF szótári feldolgozás
szótárírás
szótárkészítés
NT számítógépes szótárszerkesztés
RT lexikográfia
szótár
szótárszerkesztési műveletek

szótárszerkesztési műveletek

NT adatgyűjtés
címszókiválasztás
forráskijelölés
indexkészítés
szócikkírás
szócikkrendezés
RT szótárszerkesztés

szótárszervezés U **szócikkrendezés**

szótártan U **lexikográfia**

szótártipológia

RT szótár
szótártípusok

szótártípusok

NT egynyelvű szótárak
enciklopédikus szótárak
értelmező szótárak
frazeológiai szótárak
interligvális szótárak
írói szótárak
nyelvtörténeti szótárak
régi szótárak
speciális szótárak
számítógépes szótárak
tájszótárak
terminológiai szótárak

RT szótár
szótártipológia

szótártörténet

RT metalexikográfia
régi szótárak
szótár
történeti lexikográfia

szótártudomány U **lexikográfia**

szóteremtéssel keletkezett szavak

BT belső keletkezésű szavak
NT hangulatfestő szavak
hangutánzó szavak
indulatszavak

szótörténet

RT eredetbeli szókincsrétegek
etimológia
nyelvtörténeti szótárak
szó
szóeredet
történeti lexikológia

szóvégmutato szótár

UF *a tergo* szótár
BT speciális szótárak

szövegtörzs U **korpusz**

szövegösszefüggés

UF kontextus
RT konkordancia
kontextuális jelentés

szövegszó

SN *A szótári szó tényleges megjelenése: minden egyes különírt egység, ahogy és ahányszor a szövegben megjelenik.*
BT szó
RT korpusz
szólófordulás

tájnyelvi szavak U **tájszavak**

tájnyelvi szótárak U **tájszótárak**

tájszavak

UF tájnyelvi szavak
BT lexikai rétegek
RT nyelvjárások
nyelvjárás
szóföldrajz
tájszóhatár
tájszótárak

tájszóhatár

UF izoglossza
SN *Az egyes tájszavak földrajzi elterjedésének határa.*
RT szóföldrajz
tájszavak

tájszótárak

UF tájnyelvi szótárak
BT szótártípusok
NT általános tájszótárak
nyelvatlaszok
regionális tájszótárak
RT tájszavak

társalgási fordulatok

BT szokványos kifejezésmódok

társtalan szavak U **családtalan szavak**

tematikus felépítés U **fogalomköri felépítés**

terminológia

UF szakszókészlet
szakszókincs
SN *Egy szaknyelv szakszavainak az összessége.*
RT nómenklatúra
szakszavak
terminológiai szótárak

terminológiai szótárak

UF műszótárak
szakszótárak
BT szótártípusok
NT tezauruszok
RT szakszavak
terminológia

terminus technicusok U **szakszavak**

terpeszkedő kifejezések

SN *Az egyetlen igével is kifejezhető jelentéstartalmat személytelen szerkezetű terjengős kifejezéssel fejezik ki. (pl. elintézés nyer, intézkedést foganatosít)*
BT szokványos kifejezésmódok

tezauruszok

BT terminológiai szótárak

tisztázatlan eredetű szavak

BT eredetbeli szókincsrétegek
NT bizonytalan eredetű szavak
ismeretlen eredetű szavak

tolvajnyelv U **argó**

tolvajnyelvi szavak U **argószavak**

többalakú szavak	U	polinimák
többjelentésű szavak	U	poliszém szavak
többnyelvű szótárak	U	interlingvális szótárak
történeti-etimológiai szótárak	U	etimológiai szótárak

történeti helynévtárak

BT nyelv történeti szótárak

történeti lexikográfia

UF diakrón lexikográfia
 BT lexikográfia
 RT nyelv történeti szótárak
 szótártörténet

történeti lexikológia

UF diakrón lexikológia
 BT lexikológia
 RT eredetbeli szókincsrétegek
 etimológia
 szóeredet
 szókészletbeli változások
 szótörténet

történeti személynévtárak

BT nyelv történeti szótárak

tőszavak

RT elemi lexéma
 származékszavak

tükörszók

SN *Olyan szavak (vagy kifejezések), amelyek az idegen szó (vagy kifejezés) szó szerinti fordításával keletkeztek.*
 BT idegen eredetű szavak

újkeletű szavak U **neologizmusok**

utalás

- UF hivatkozás
- RT utaló szócikk

utaló szócikk

- BT szócikk
- RT önálló szócikk
utalás

valenciaszótár U **vonzatszótár**

vándorszók

- SN *A nemzetközi műveltségű régebbi rétege.*
- BT nemzetközi műveltségű

vezérszó U **címszó**

vocabulariumok

- SN *Korai nyelvemlékek; két- vagy többnyelvű ábécérendes szógyűjtemények.*
- BT régi szótárak

vonzatszótár

- UF valenciaszótár
- BT speciális szótárak

zsargon

- SN *Olyan szóhasználat, amelynek a célja a zsargont beszélő embereknek a társadalom többi tagjaitól való elkülönítése.*
- BT nyelvváltozatok
- RT zsargonszavak

zsargonszavak

- BT lexikai rétegek
- RT zsargon
zsargonszótár

zsargonszótár

- BT speciális szótárak
- RT zsargonszavak

III. HIERARCHIKUS RÉSZ

adatgyűjtés

aktív szókincs

alakváltozat

alapjelentés

alapszókészlet

alfabetikus besorolás

alkalmazott nyelvészet

helyesírás

lexikográfia

korpuszlexikográfia

számítógépes korpuszlexikográfia

leíró lexikográfia

metalexikográfia

összehasonlító lexikográfia

történeti lexikográfia

nyelvművelés

nyelvújítás

nyelvstatisztika

alkalmi szókapcsolatok

általános tájszótárak

antonimák

antonimaszótár

archaizmusok

argó

argószavak

argószótár

avulás

belső keletkezésű szavak

szóalkotással keletkezett szavak

mozaikszavak

betűszók

szóösszevonások

összetett szavak

származékszavak
szóteremtéssel keletkezett szavak
hangulatfestő szavak
hangutánzó szavak
indulatszavak

belső nyelvkeveredés

betűszók

bizonytalan eredetű szavak

bokrosítás

cél nyelv

címszó

címszójegyzék

címszó kiválasztás

családtalan szavak

egynyelvű szótárak

elemi lexéma

enciklopédikus szótárak

eredetbeli szókincs rétegek

belső keletkezésű szavak
szóalkotással keletkezett szavak
mozaikszavak
betűszók
szóösszevonások
összetett szavak
származékszavak
szóteremtéssel keletkezett szavak
hangulatfestő szavak
hangutánzó szavak
indulatszavak
idegen eredetű szavak
idegen szavak
jövevényszavak
nemzetközi műveltség szavak

vándorszók

tükörszók

ősi szavak

tisztázatlan eredetű szavak

bizonytalan eredetű szavak

ismeretlen eredetű szavak

értelmező szótárak

etimológia

etimológiai szótárak

etimon

felhasználóbarát szótár

fogalomköri felépítés

forráskijelölés

forrásnyelv

frazéma

frazeológia

frazeológiai kapcsolatok

közmondások

szállóigék

szokványos kifejezésmódok

közhelyszerű kifejezések

népmesei fordulatok

társalgási fordulatok

terpeszkező kifejezések

szóláshasonlatok

szólások

frazeológiai szótárak

kollokációsztár

közhelyszótár

közmondásgyűjtemények

szólásgyűjtemények

glosszák

glosszárriumok

hangalaki változás

hangulatfestő szavak

hangutánzó szavak

helyesírás

helyesírási szótár

heteronimák

homofónok

homográfok

homonimák

idegen eredetű szavak

idegen szavak

jövevényszavak

nemzetközi műveltségyszavak

vándorszók

tükörszók

idegen szavak

idegen szavak szótára

index

indexkészítés

indulatszavak

interligvális szótárak

irodalmi nyelv

írói szótárak

ismeretlen eredetű szavak

jelentésárnyalat

jelentésdefiníció

jelentéstartalom

jelentésváltozás

jövevényszavak

kiegészítő szókészlet

kiejtési szótár

kollokáció

kollokációsztár

konkordancia

konkordanciaprogram

kontextuális jelentés

korpusz

számítógépes korpusz

korpuszelemzés

korpuszlexikográfia

számítógépes korpuszlexikográfia

költői neologizmus

közhelyszerű kifejezések

közhelyszótár

közmondásgyűjtemények

közmondások

köznyelv

köszavak

köszavak történeti szótárai

leíró lexikográfia

leíró lexikológia

lexéma

elemi lexéma

szerkesztett lexéma

lexikai jelentés

lexikai rétegek

archaizmusok

argószavak

eredetbeli szókincsrétegek

belső keletkezésű szavak

szóalkotással keletkezett szavak

mozaikszavak

betűszók

szóösszevonások

összetett szavak

származékszavak

szóteremtéssel keletkezett szavak

hangulatfestő szavak

hangutánzó szavak

indulatszavak

idegen eredetű szavak

idegen szavak

jövevényszavak

nemzetközi műveltségyszavak

vándorszók

tükörszók

ősi szavak

tisztázatlan eredetű szavak

bizonytalan eredetű szavak

ismeretlen eredetű szavak

frazeológiai kapcsolatok

közmondások

szállóigék

szokványos kifejezésmódok

közhelyszerű kifejezések

népmesei fordulatok

társalgási fordulatok

terpeszkedő kifejezések

szóláshasonlatok

szólások

közzavak

neologizmusok

nyelvújítási szavak

szakszavak

szlengszavak

tájszavak

zsargonszavak

lexikalizálódás

lexikográfia

korpuszlexikográfia
számítógépes korpuszlexikográfia
leíró lexikográfia
metalexikográfia
összehasonlító lexikográfia
történeti lexikográfia

lexikográfus

lexikológia

leíró lexikológia
összehasonlító lexikológia
történeti lexikológia

lexikológus

mellékjelentés

melléktő

metalexikográfia

metanyelv

mononimák

mozaikszavak

betűszók
szóösszevonások

művészi archaizálás

nemzetközi műveltségyszók

vándorszók

neologizmusok

nyelvújítási szavak

népmesei fordulatok

nómenklatúra

nyelvatlaszok

nyelvi érintkezés

nyelvi mezők

nyelvjárások

nyelvjárástan

nyelvművelés

nyelvújítás

nyelvstatisztika

nyelvtörténeti szótárak

etimológiai szótárak

közzavak történeti szótárai

történeti helynévtárak

történeti személynévtárak

nyelvújítás

nyelvújítási szavak

nyelvváltozatok

argó

irodalmi nyelv

köznyelv

nyelvjárások

szaknyelvek

szleng

zsargon

önálló szócikk

ősi szavak

összehasonlító lexikográfia

összehasonlító lexikológia

összehasonlító szótárelemzés

összetett szavak

paronimák

passzív szókincs

példaszöveg

polinimák

poliszém szavak

ragozási szótár

régi szótárak

glosszák

glosszárúmok

szójegyzékek

vocabulariumok

regionális tájszótárak

rímszótár

rövidítésszótár

speciális szótárak

antonimaszótár

argószótár

helyesírási szótár

idegen szavak szótára

kiejtési szótár

konkordanciaszótár

ragozási szótár

rímszótár

rövidítésszótár

szinonimaszótár

szlengszótár

szóvégmutató szótár

vonzatszótár

zsargonszótár

stilisztika

szaknyelvek

szakszavak

szállóigék

számítógépes korpusz

számítógépes korpuszlexikográfia

számítógépes szótárak

számítógépes szótárszerkesztés

származékszavak

szemantikai analízis

szemantikai csoportok

antonimák

heteronimák

homofónok

homográfok
homonimák
mononimák
paronimák
polinimák
poliszém szavak
szinonimák

szerkesztett lexéma

szinonimák

szinonimaszótár

szleng

szlengszavak

szlengszótár

szó

címszó
szövegszó

szóalak

szóalaktan

szóalkotással keletkezett szavak

mozaikszavak
betűszók
szóösszevonások
összetett szavak
származékszavak

szócikk

önálló szócikk
utaló szócikk

szócikkírás

szócikkrendezés

alfabetikus besorolás
bokrosítás
fogalomköri felépítés

szócikkszerkezet

szócikktagolás

szociolingvisztika

szócsaládok

szóelem

szóelőfordulás

szóeredet

szófajtan

szóföldrajz

szógyakoriság

szójegyzékek

szójelentés

alapjelentés

jelentésárnyalat

kontextuális jelentés

lexikai jelentés

mellékjelentés

szókeletkezés

szókészlet

alapszókészlet

kiegészítő szókészlet

szókészletbeli változások

avulás

hangalaki változás

jelentésváltozás

szókeletkezés

szókészletteni egység

frazéma

lexéma

szókincs

aktív szókincs

passzív szókincs

szókölcsönzés

szokványos kifejezőmódok

közhelyszerű kifejezések
népmesei fordulatok
társalgási fordulatok
terpeszkező kifejezések

szólásgyűjtemények

szóláshasonlatok

szólások

szóösszevonások

szószemantika

szótár

szótárelmélet

szótárhasználat

szótárhasználati technikák

szótári minősítés

szótári tő

szótáriródalom

szótárkritika

szótárszerkesztés

számítógépes szótárszerkesztés

szótárszerkesztési műveletek

adatgyűjtés

címszó kiválasztás

forráskijelölés

indexkészítés

szócikkírás

szócikkrendezés

alfabetikus besorolás

bokrosítás

fogalomköri felépítés

szótártipológia

szótártípusok

egynyelvű szótárak

enciklopédikus szótárak

értelmező szótárak
frazológiai szótárak
 kollokációsztár
 közhelyszótár
 közmondásgyűjtemények
 szólásgyűjtemények
interligvális szótárak
írói szótárak
nyelvtörténeti szótárak
 etimológiai szótárak
 köszavak történeti szótárai
 történeti helynévtárak
 történeti személynévtárak
régi szótárak
 glosszák
 glosszáriumok
 szójegyzékek
 vocabulariumok
speciális szótárak
 antonimaszótár
 argószótár
 helyesírási szótár
 idegen szavak szótára
 kiejtési szótár
 konkordanciaszótár
 ragozási szótár
 rímszótár
 rövidítésszótár
 szinonimaszótár
 szlengszótár
 szóvégmutató szótár
 vonzatszótár
 zsargonszótár

számítógépes szótárak
tájszótárak
 általános tájszótárak
 nyelvatlaszok
 regionális tájszótárak
terminológiai szótárak
 tezauruszok

szótártörténet

szóteremtéssel keletkezett szavak

hangulatfestő szavak
hangutánzó szavak
indulatszavak

szótörténet

szóvégmutató szótár

szövegösszefüggés

szövegszó

tájszavak

tájszóhatár

tájszótárak

 általános tájszótárak
 nyelvatlaszok
 regionális tájszótárak

társalgási fordulatok

terminológia

terminológiai szótárak

 tezauruszok

terpeszkedő kifejezések

tezauruszok

tisztázatlan eredetű szavak

 bizonytalan eredetű szavak
 ismeretlen eredetű szavak

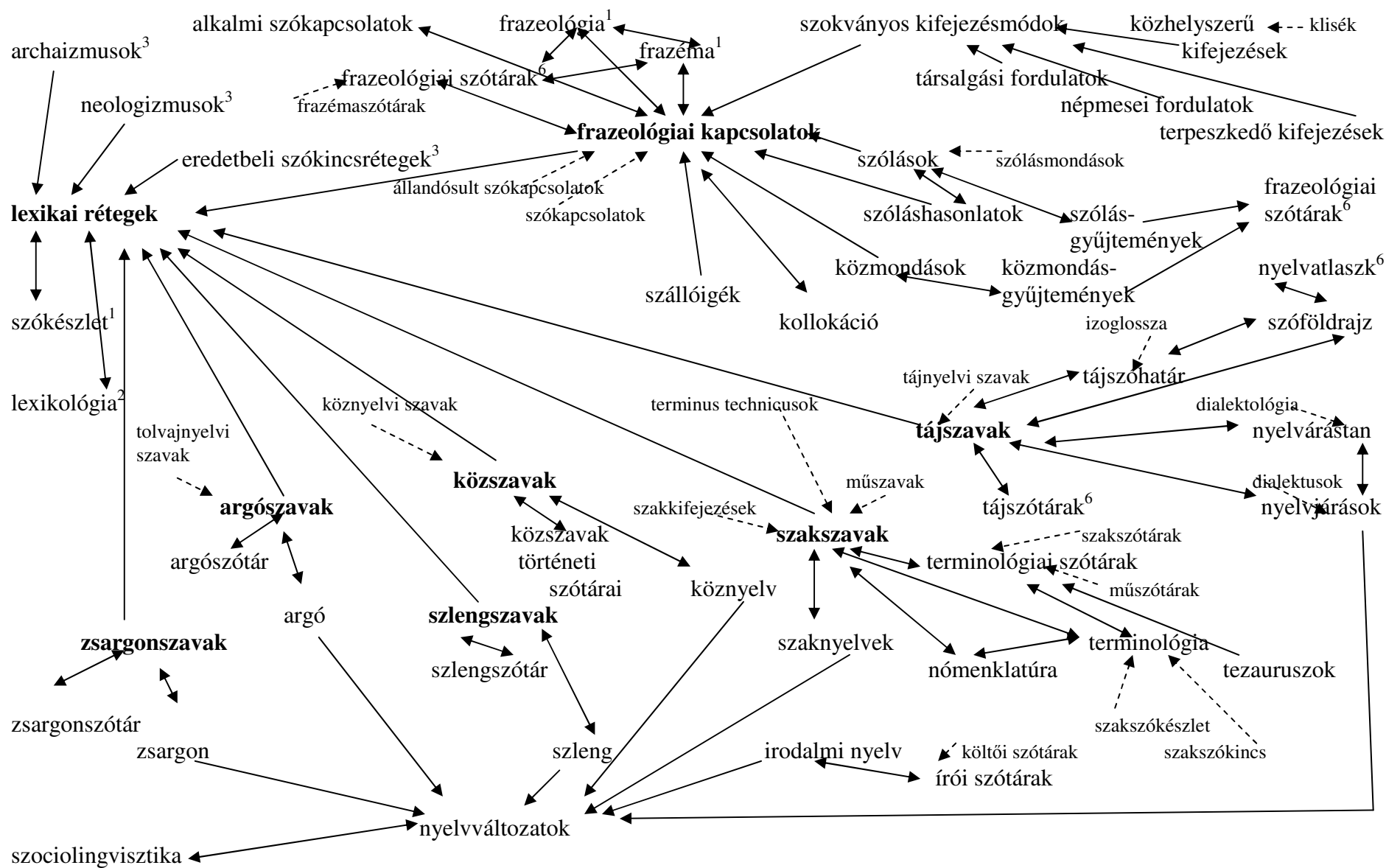
történeti helynévtárak

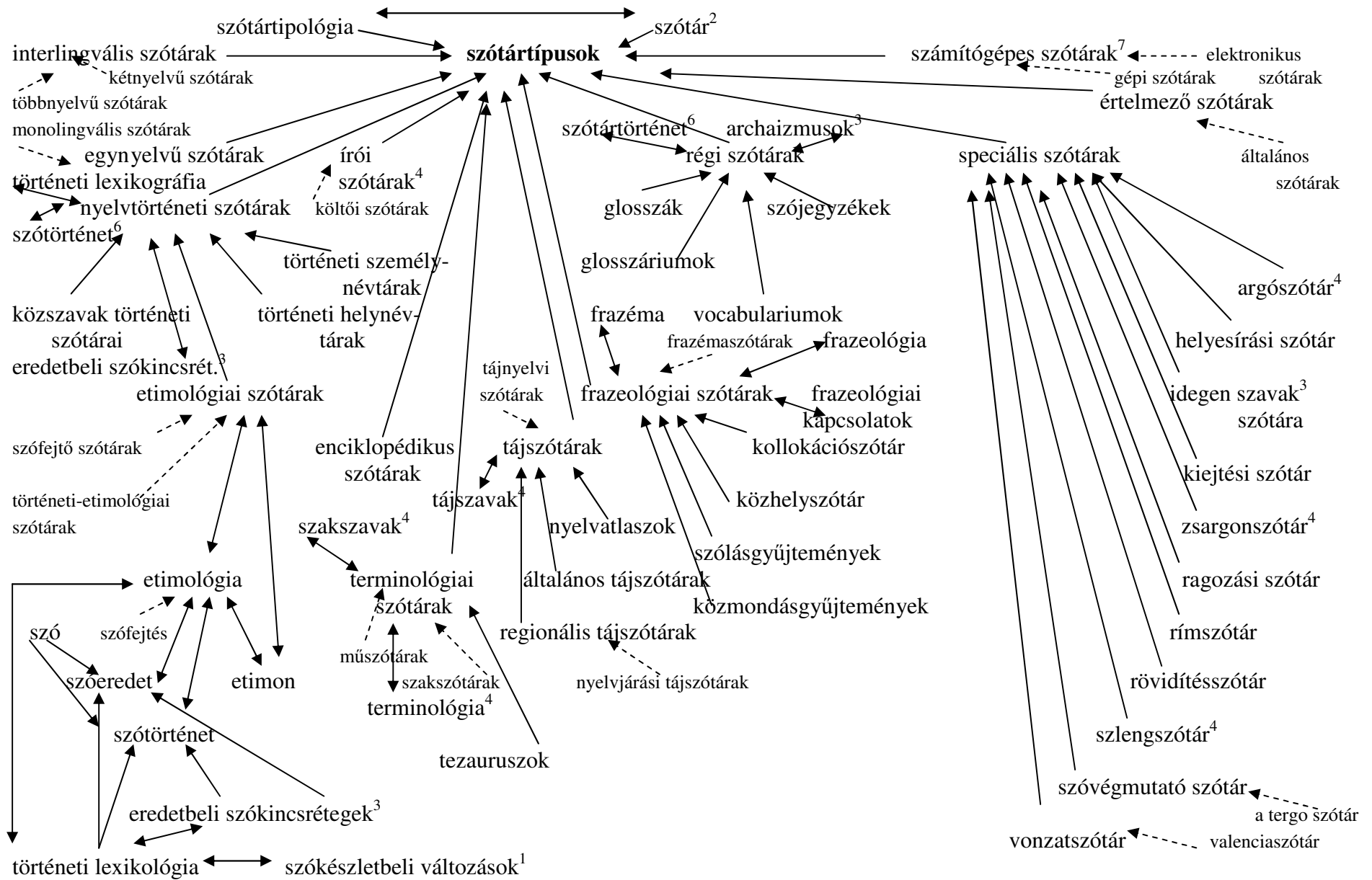
történeti lexikográfia

történeti lexikológia
történeti személynévtárak
tőszavak
tükörszók
utalás
utaló szócikk
vándorszavak
vocabulariumok
vonzatszótár
zsargon
zsargonszavak
zsargonszótár

IV. GRÁFOK

(külön fájlban

V. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

B. HAJDÚ Ágnes – BABICZKY Béla: *Bevezetés az információkereső nyelvek elméletébe és gyakorlatába*. Budapest, 1998.

HORVÁTH Tibor – PAPP István (szerk.): *Könyvtárosok kézikönyve 2. kötet. Feltárás és visszakeresés*. Budapest, 2001.

HORVÁTH Tibor – VARGA Dénes: *Információs teauruszok*. Budapest, 1977.

PÁLVÖLGYI Mihály: *Információfeldolgozás, információkereső nyelvek*. Szombathely, 1998.

VI. FORRÁSJEGYZÉK

A. JÁSZÓ Anna: *A magyar nyelv könyve*. Budapest, 2001.

BÁRCZI Géza – BENKŐ Loránd – BERRÁR Jolán: *A magyar nyelv története*. Budapest, 1995.

BENCÉDY József – FÁBIÁN Pál – RÁCZ Endre – VELCSOV Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Budapest, 1991.

FÓRIS Ágota – PÁLFY Miklós (szerk.): *A lexikográfiai Magyarországon*. Budapest, 2004.

HAJDÚ Mihály (szerk.): *A magyar nyelv rétegződése, táji tagolódása*. Budapest, 1993.

KISS Jenő: *Társadalom és nyelvhasználat*. Budapest, 2002

KUGLER Nóra – TOLCSVAI NAGY János: *Nyelvi fogalmak kisszótára*. Budapest, 2000.

Nyelvészeti kifejezések szótára. <http://dali.lib.jgytf.u-szeged.hu/nemet/termabc.ph>

OSZETZKY Éva – PÁLFY Miklós – BORBÁS László: *Szótárszerkesztés, szótárkiadás*. Szeged, 2004.

PAJZS Júlia: *Számítógép és lexikográfia*. Budapest, 1990.

PAPP Lajos (szerk.): *A lexikológia és a lexikográfia elmélete és módszertana*. Eger, 1994.